

Oponentský posudek na diplomovou práci

Petra Dostálová: Německá blízkovýchodní politika na přelomu tisíciletí
na FSV IMS, Praha 2007, 103 s.

Diplomová práce je věnována politice SRN k Izraeli a Blízkému východu v období od navázání diplomatických styků SRN s Izraelem po navázání diplomatických styků SRN s Izraelem po přelom tisíciletí. Je rozdělena do dvou částí, na přehled vývoje politiky spolkové vlády vůči Izraeli od padesátých let, její obsah a charakter, po období vlády Schröder – Fischer, a na vlastní interpretaci německé blízkovýchodní politiky na přelomu tisíciletí. Metodologický přístup si diplomantka jasně vytýčila a zachovala ho.

Jak bylo uvedeno, první část poskytuje chronologicky vývoj (západo) německých vztahů s Izraelem, které měly svou „předhistorii“ již od roku 1949, od Adenauerova interview v izraelských novinách, přes první setkání německých a izraelských zástupců v Istanbulu v roce 1950 a k Adenauerově deklaraci ve Spolkovém sněmu v září 1951, což byl skutečně formální začátek, jak diplomantka uvádí. Důležitým mezníkem byla přirozeně odškodňovací smlouva z 10. září 1952. Tady se patrně budou lišit některé údaje, izraelské prameny uvádějí částku 3 miliardy DM, kterou se SRN zavázala vyplácet Izraeli. (Kromě toho se SRN zavázala zaplatit v letech 1953 – 1965 dalších 450 milionů DM jako odškodnění za nacistickou perzekuci, které byly poukázány Claims Conference. Dalších 8 miliard dolarů obdrželi Židé do roku 1971 jako individuální odškodnění, z nichž šlo 1,5 miliardy Židům v Izraeli.) Dalším důležitým mezníkem bylo setkání Adenauera s Ben Gurionem, pro jasnost by mělo být uvedeno, že to bylo v New Yorku v roce 1960. Práce sleduje další mezníky: navázání diplomatických styků mezi oběma zeměmi v roce 1965, novou blízkovýchodní politiku W. Brandta (od uznání Hallsteinovy doktríny) i jeho východní politiku (při jeho pokleknutí ve Varšavě v bývalém ghettu bych uvedl rok 1970, zrovna tak rok jeho odstoupení 1974). Správný je zdůrazněný rozdíl v politice Brandtova nástupce Schmidta a jeho proarabského ministra zahraničí Genschera. Při uvádění dalších důležitých událostí (Camp David, nástup Begin, válka s Libanonem ap.) by neškodilo uvést letopočty. Výstižně je popsáno Kohlovo období, významnou roli prezidenta Weizäckera by se slušelo popsat několika řádky (s. 23). Období vlád Schröder-Fischer (od 1998) přechází již i do druhé části práce, která je pojata tématicky.

Podobně jako k první části diplomové práce nemám ani ke druhé nějaké podstatné výhrady. Z drobných připomínek: na s. 46 chybí doplnit slovo někteří arabští sousedé..., na s. 47 bych nepovažoval za nepravděpodobné, že by mohlo dojít v budoucnosti k omezenému

útoku na území Evropy ze strany nějaké země Blízkého Východu – íránské rakety již mohou zasáhnout Maďarsko, Slovensko i ČR, Německo, atd...

Souhlasím s diplomantkou s jejími vývody v kapitole 3. 2, které se týkají zátěže německé politiky na Blízkém Východě, s rolí holocaustu, s jejím hodnocením německých pokusů o jeho relativizaci, se současnou mírou antisemitismu v Německu (zvl. s. 61). Správné je i hodnocení „zvláštních vztahů“ Německo-Izrael (během svého čtyřletého působení v Izraeli jsem měl možnost poznat a hovořit s německým prezidentem, předsedkyní Spolkového sněmu, s mnoha ministry spolkové vlády, se zemskými ministerskými předsedy a dokonce i s Egonem Bahrem – ti všichni se střídali na návštěvách Izraele). Problematické se mi zdá tvrzení na s. 65 o důsledcích holocaustu pro „... šedesát let trvající utrpení Palestinců...“ Holocaust si Židé v Izraeli uvědomují v tom smyslu, že brání a budou bránit svoji existenci, a to důsledně a nespolehat se na nikoho než na sebe. Smrt 6 milionů lidí vlastního národa sehrává svou roli. Utrpení Palestinců není důsledkem holocaustu Židů. Utrpení Palestinců je důsledkem neuznání reality – existence židovského státu – a neschopnosti palestinské reprezentace přistoupit po těch 60 let na mnohokrát nabízené kompromisy. Palestinci mohli mít svůj stát již od roku 1937, pak 1947, atd. atd. Jak ukazuje současnost (Hamás), budou trpět i nadále a zjevně jim to vyhovuje.

Správná jsou oproti tomu autorčina hodnocení politiky EU, jejich jednotlivých zemí s proarabskou politikou (Francie, Švédsko), hodnocení politiky Spojených států a samozřejmě i vlastní německé blízkovýchodní politiky. To, že EU přímo financuje protiizraelské znění arabských školních učebnic, znění vyvolávající antisemitismus a nenávisť k Židům, bylo již mnohokrát dokázáno, a nelze se i proto divit izraelské skepsi vůči EU.

Považuji předloženou práci za vyváženou, pečlivě napsanou po formální stránce, bez chyb, s bezvadným poznámkovým aparátem, s rozsáhlou bibliografií a navrhuji ji klasifikovat jako výbornou a plně ji doporučuji k obhajobě.

Dr. Miloš Pojar,
Zmocněnec pro předsednictví ČR
v Mezinárodním výboru pro připomínku,
výzkum a vzdělávání o holocaustu